

**Azərbaycan Dövlət Pedaqoji
Universiteti, “Müasir Azərbaycan
dili” kafedrasının baş müəllimi,
fil.ü.f.dok. İbrahimova Sahilə Rafiq
qızının rəyi ilə**

**Narmin Mehdiyeva
Azerbaijan State Pedagogical University,
Teacher of the modern
Azerbaijani language department
e-mail: nerminmhdv30@gmail.com
phone number: +994709717080
ORCID: 0009-0001-9072—8702**

BƏDİİ ƏDƏBİYYATDA OKSİMORONLAR

Annotatsiya: Oksimoronlar istər dilçilikdə istərsə də bədii ədəbiyyatda istifadə tezliyinə görə diqqət çəkmiş və dilşünaslar tərəfindən geniş şəkildə araşdırılmağa maraq doğurmuşdur. Bu araşdırmamızın əsas məqsədi oksimoron anlayışına dünya dilləri çərçivəsindən yanaşmaq və dünya ədəbi nümunələrindən seçilmiş misallar əsasında tədqiq etməkdir ki, bu da işin aktuallığını təşkil edir. Qarşıya qoyulan əsas məqsəd isə danışiq-məişət üslubunda oksimoronların yeri, bədii ədəbi nümunələrdə oksimoronların işlənmə səbəbi və bədii xüsusiyyətin müəyyənəlməkdir. Tədqiqat Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi olan İ. Şıxlı yaradıcılığından, dünya və rus ədəbi nümayəndələrinin əsərlərindən götürülən nümunələr vasitəsi ilə tədqiq edilmiş və oksimoronların ümumi mənzərəsi yaradılmışdır. S. Puşkin, A. A. Fet, Çarlz Dikkensin, N. A. Nekrasovun, Uilyam Şekspirin “Romeo və Cülyetta” əsərindən gətirdiyimiz nümunələri qeyd edə bilərik: “Sevgili nifrət” və “ağır yüngüllük” kimi bir çox oksimorona bu məşhur tamaşada rast gəlinir. George Orvellin qələmə aldığı “Oruellin distopik” romanında “1984” –cü ildəki totalitar rejimin ikiüzlülüynü ifadə etmək üçün “Müharibə sülhdür” və “Azadlıq köləlikdir” kimi oksimoronlarından istifadə etməsi və oksimoronlarından nümunə götürülərək təhlil edilmişdir. Bundan əlavə olaraq qeyd etmək lazımdır ki, oksimoronlar işlənmə yerinə görə bir neçə mənanı ifadə edir ki, məhz tədqiqat zamanı da oksimoronların işlənmə yerinə görə bir neçə məna altında təhlili ümumiləşdirilmişdir. Emosional təsirin yaradılması, mənanı vurğulamaq, yaradıcılığın dəstəklənməsi, diqqəti cəlb etmək, ironiya və yumor yaratmaq vəzifəsində işlədildiyi aşkarlanmışdır.

Açar sözlər: oksimoron, bədii dil, ədəbi-danışıq dili, əsər, işlənmə, yazıçı.

OXYMORONS IN FICTION

Abstract: Oxymorons have attracted attention due to their frequency of use both in linguistics and in fiction, and have been widely studied by linguists. The main goal of our research is to approach the concept of oxymoron from the framework of world languages and to study it based on selected examples from world literary examples, which is the relevance of the work. The main goal is to determine the place of oxymorons in the colloquial style, the reason for using oxymorons in artistic and literary examples, and the artistic feature. The study was studied through examples from the work of I. Shikhli, a prominent representative of Azerbaijani literature, and the works of world and Russian literary representatives, and a general picture of oxymorons was created. We can mention the examples from Romeo and Juliet by S. Pushkin, A. A. Fet, Charles Dickens, N. A. Nekrasov, William Shakespeare: many oxymorons such as “loving hatred” and “heavy lightness” are found in this famous play. The use of oxymorons such as “War is peace” and “Freedom is slavery” to express the hypocrisy of the totalitarian regime in “1984” written by George Orwell in the novel “Orwell's Dystopian” was analyzed using examples of oxymorons. In addition, it should be noted that oxymorons express several meanings according to the place of

development, and the analysis of oxymorons according to the place of development was summarized during the research. It has been found to be used to create emotional impact, emphasize meaning, support creativity, attract attention, and create irony and humor.

Key words: oxymoron, artistic language, literary-colloquial language, work, elaboration, writer.

Giriş

Bədii ədəbiyyatda yazıçılar obrazlı, ifadəli, gücləndirici nitq vasitəsi kimi bədii əsərin təsir gücünü qüvvətləndirmək üçün şifahi ifadələrdən istifadə edirlər. Bunlara fiqurlar deyilir. Fiqurların mahiyyəti, onların ritorika və poeziya nəzəriyyəsində əhəmiyyəti haqqında Aristotel, Falerli Demetri, Siseron, Kvintilian və antik ritorikanın başqa nümayəndələri yazmışlar.

Bir çox nitq fiqurları var, bunların arasında ən vacib və ümumi olanların qeyd edəcəyik:

poronimlər,

oksimoron,

anafora,

Epifora, təkrar və s.

Ən geniş yayılmış və bədii ədəbiyyatda emosionallığı və əsərin məna yükünü gücləndirmək üçün istifadə edilmiş forması oksimoronlardır. Oksimoronun nə olduğunu nəzərdən keçirsək bu ədəbi terminin yunan mənşəli olduğunu qeyd edə bilərik. Sözü hərfi mənası isə "yumoristik-səfeh" deməkdir. Bədii nitqin bu üslub fiqurunun daha dəqiq tərifini versək : "Oksimoron - bir hadisənin təsvirində kəskin əks, daxili ziddiyyətli xüsusiyyətlərin birləşməsindən ibarət nitq fiqurudur." Məhz bu fiqurun işlənmə tezliyinə isə nəzər yetirsək görərik ki, oksimoronlar həm məişət-danışıq dilində, həm də bədii ədəbiyyatın dilində geniş istifadə edilmişdir. Bədii ədəbiyyatda təzad yaratmaq, danışıq-məişət dilində isə ifadə etdiyi sözün məna yükünü artırmaq üçün istifadə edilir. Məsələn, dilimizdə işlənən bəzi söz birləşmələrini, ifadələri oksimoron adlandırmaq:

acı sevinc; zəng səssizliyi; göz yaşı içində gülüş; yüksək səssizlik; isti buz; şirin acı; əsl yalanlar; səmimi yalançı; qışqıran səssizlik; uzun an; orijinal surəti

Səssizin səsi : Bu isim cümləsində təsirli ifadə yaratmaq üçün iki əkslik bir araya gətirilir. Sakit və reaksiyalarını ifadə etməkdə çətinlik çəkən insanlara rəhbərlik edən şəxs və ya bu insanların ortaya atdığı ümumi reaksiya oksimoronla güclü şəkildə eyniləşdirilib.

Şirin və acı: Bu sifət ifadəsində düzəldilmiş oksimoron hər iki vəziyyəti ifadə edə bilər. "Şirin acı" oksimoronu acılıq səviyyəsinin aşağı olduğu dad və digər hissləri təsvir edərkən və ya bu acının xoş cəhəti olduğunu ifadə edərkən istifadə edilə bilər.

Müalicələr ümitsizdir : Oksimoronda axtarılan heç bir çarənin şafa olmadığı və həllə kömək etməyəcəyi ifadə edilir.

Gecənin işığı : Gecə və işıq bir-birinə zidd vəziyyətlərdir. Ancaq “gecənin aydınlığı” ifadəsi ilə gecənin dinc və ürəkəçən bir tərəfi olduğunu vurğulamaq olar və gecəyə gözəllik qatan bir insan və ya vəziyyət belə təsvir edilə bilər.

Demokrat diktator: Demokrat və diktator sifətləri bir-birinə əksdir. Bununla belə, iki əks ifadənin birləşdirilməsi sarkazm məqsədilə istifadə edilə bilər.

Verilmiş nümunələrdə mənaca əks olan hadisələrin təsviri və ya xüsusiyyətləri birləşdirilir, nəticədə ifadəli bədii obrazın yaradılmasına kömək edən yeni semantik keyfiyyət yaranır.

Oksimoron, antiteza kimi, əksliklər üzərində qurulur, lakin bu üslub fiqurunun bir hissəsi kimi onlar əks deyil, vahid bir bütövlükdə birləşir. Qarşılıqlar yeni obraz yaradır və həyatın ziddiyyətli xarakterini əks etdirir. Gerçəklik fenomeninə verilən bu cür təriflər paradoksal xarakter daşısa da, onlar sülh yolu ilə “bir yerdə yaşayır”, obrazlı desək, şifahi sənətkarın öz oxucularına çatdırmaq istədiyi parlaq, ifadəli obraz yaradır.

Oksimoron həm üslub səhvi, həm də məqsədyönlü üslub vasitəsi ola bilər. Bəzən oksimoron sadəcə olaraq dinləyicini və ya oxucunu çaşdırmaq, təəccübləndirmək və ya əyləndirmək üçün nəzərdə tutulmuş söz oyunudur. İstənilən oksimoron sürpriz elementi ehtiva edir və bu heyətləndirmək üçün nəzərdə tutulur.

Oksimoronlar istər bədii ədəbiyyatda, istərsə də danışığ-məişət dilində ziddiyyəti kəskinləşdirmək və təəccüblü üslub effektinə nail olmaq üçün qəsdən istifadə olunur. Məsələn, situasiyanın absurd və paradoksunu göstərmək, yeni konsepsiya yaratmaq, bir hadisəni əks tərəfdən işıqlandırmaq üçün istifadə edilir.

1. Bədii əsərlərdə oksimoronlar

Ədəbiyyatda oksimoronlar yazıçıların duyğuları, düşüncələri və təsvirləri daha canlı etmək üçün tez-tez istifadə etdiyi bir vasitədir. Bir-birinə zidd olan sözlərin birləşməsi mətnin emosional intensivliyini artırır və oxucuya mətnlə daha dərinləndirici əlaqə saxlamağa imkan verə bilər. Bundan əlavə, oksimoron yaradıcılığı dəstəkləməklə ədəbi əsərlərə fərqli bir ölçü qatır.

Ədəbiyyatda oksimoronlardan istifadə mətnin ab-havasını, personajların daxili aləmini zənginləşdirə bilər. Sevgi və nifrət, qaranlıq və işıq, acı və şirinlik kimi ziddiyyətli duyğular daha güclü bir mənə ifadə etmək üçün oksimoronlar ilə birləşdirilə bilər. Bu cür istifadələr ədəbi əsərin oxucuya təsir edici və unudulmaz təcrübə təqdim etməsinə kömək edə bilər. Eyni zamanda, oksimoronlar ədəbi əsərlərdə ironiya və yumor elementləri də yarada bilər. Ziddiyyətlərin üst-üstə düşməsi oxucunun düşüncə dünyasında ziddiyyətli təsir yarada bilər və bəzən mətnin altında yatan daha dərin mənənin açılması üçün istifadə oluna bilər.

Oksimoronlar dilin zənginliyini artırmaq, mənasını vurğulamaq, emosional təsir yaratmaq və yaradıcılığı dəstəkləmək üçün istifadə olunur. İki sözün mənasında ziddiyyət oksimoronları təsirli bir ritorik sənət formasına çevirir. Aşağıda oksimoronların istifadə məqsədlərini daha ətraflı nəzərdən keçirək:

- Oksimoron yüksək emosional ədəbi mətnlərdə istifadə olunur və mənəni vurğulamaq yönündən daha çox əsərlərdə işlədilir. Oksimoronlar ifadə ediləcək düşüncə və ya hissi vurğulamaq üçün istifadə olunur. Ziddiyyətli sözlərin birləşməsi oxucunun və ya dinləyicinin diqqətini cəlb edir və ifadənin altında yatan mesajı daha aydın çatdırmağa kömək edir.
- Emosional təsirin yaradılması: Oksimoronlar emosional intensivlik və dərinlik yaratmaq üçün ədəbiyyatda və dildə tez-tez istifadə olunan bir vasitədir. Ziddiyyətlərin üst-üstə düşməsi

mətnədə emosional konfliktin artmasına və oxucunun daha güclü emosiya yaşamasına səbəb ola bilər.

- **Yaradıcılığın dəstəklənməsi:** Oksimoronlar yaradıcılığı təşviq edir və mətnlərə fərqli ölçü əlavə edir. Ziddiyyətli sözlərin birləşməsi yazıçıların düşüncələrini, hekayə üslubunu zənginləşdirir.
- **Diqqəti cəlb etmək:** Qeyri-adi və ya qeyri-adi ifadədən istifadə etmək oxucunun və ya dinləyicinin diqqətini dərhal cəlb edə bilər. Oksimorons, sadəcə olaraq istifadə edilən ifadələrdən daha diqqəti çəkən və yaddaqalandır.
- **İroniya və yumor yaratmaq:** Oksimoronlar ziddiyyətli sözləri istehza və yumor elementləri ilə bir araya gətirməyə imkan verir. Bu, işdə maraqlı və əyləncəli bir atmosfer yaratmaq üçün istifadə edilə bilər.

Bütün bu mənə yükün özündə ehtiva edən oksimoronlardan bədi əsərlərində geniş şəkildə istifadə edən İ.Şıxlı əsərin mənə yükünü daha da çalarlı və rəngarəng etmək üçün istifadə etmişdir. Həmçinin yazıçı əsərindəki qoyduğu əsas ideyanı oxucu tərəfində dərk edilməsində bir növ oyun xarakterli yanılmaq yaradaraq ideyanın əsərin sonuna kimi gizlədilməsində böyük ustalıqla istifadə etmişdir ki, buna misal olaraq aforizm səciyyəli fikirlərlə ömrünün qürub çağında yazdığı “Ölən dünyam” əsərində də rastlaşmaq olur: Axtalanmış adamdan kişi çıxmıdığı kimi, axtalanmış cəmiyyətdən də kamil cəmiyyət ola bilməz. (1, 25) Yaz qışı, yay yazı, payız yayı əvəz etdiyi kimi cəmiyyət də embrioloji mərhələlər keçməlidir. Əvvəlcə insanların zehmində kamillik yaranmalı, təkamül yolunu keçib inqilaba gəlməlidir.” (1, 32) İlkin olaraq oksimoron sözünün etimologiyasına bir nəzər salaq. Oksimoron sözü iki qədim yunan sözündən ibarət olaraq “kəskin küt” anlayışını ifadə edir. Yəni, birinci söz olan “**Oxus**” “kəskin”, ikinci “**Mōros**” sözü “küt” və ya “ağılsız” mənasını ifadə edir. **Birlikdə götürdükdə, hərfi mənada “kəskin küt”** kimi tərcümə olunur. Göründüyü kimi, 'oksimoron' termininin özü də bir söz olaraq ziddiyyətlidir. Ədəbiyyatda oksimoronların işlənmə tezliyindən bəhs etsək də görürük ki, oksimoronlardan hələ qədim yunan şairləri də geniş şəkildə istifadə edib. Oksimoron anlayışının ədəbiyyatda və ədəbi nümunələrdə yerin müəyyənləşdirsək belə qeyd edə bilərik ki, oksimoron ədəbiyyatda söz və ya ifadəyə yeni mənə yaratmaq üçün iki ziddiyyətli termini qarşı-qarşıya qoyan obrazlı dil vasitəsi kimi çıxış edir. Eyni zamanda oksimoronu həm də paradoks adlandıraraq əsrlər boyu yazıçı və şairlər tərəfindən həyatın fitri ziddiyyətlərini və uyğunsuzluqlarını təsvir etmək üçün istifadə edilmiş ədəbi cihaz kimi adlandırma bilərik. Oksimoron nümunələri ədəbiyyatda və nitqdə yumor, istehza və ya sarkazm hissəyə səbəb olmaq məqamlarında işlədilir. Məsələn, biz gündəlik məişətimizdə və bədii dildə tez-tez rast gəldiyimiz bir neçə oksimoron nümunəsin qeyd edək:

- **Sevgi nifrət** - Biz sevgi-nifrət münasibətini paylaşdıq.
- **Kiçik böhran** - Süd yeni mərtəbəyə töküləndə kiçik bir böhran yaşadığ!
- **Səssiz qışqırıq** - Onların yorğunluğu kömək üçün səssiz qışqırıq kimi proqnozlaşdırılırdı!
- **Sıfır tolerantlıq** - Zorluğa qarşı sıfır dözümlülük siyasətimiz var.
- **Qərəzsiz rəy** - Qərəzsiz fikrimi istəyirsiniz?
- **Ən az sevdiyim** dondurma dadı çiyələkdir.

Ədəbiyyatda isə oksimoronların nümunələrinə nəzər yetirsək bunlara həm nəzm, həm də nəsr nümunələrində geniş şəkildə rast gələ bilərik. Şeirdə oksimoron nümunələrinin təsnifini yaratsaq həm Azərbaycan poeziyasından, həm də xarici poeziya nümunələrindən kifayət qədər misal gətirə bilərik.

Oksimoronların bədii dildə effektivliyi nədən ibarət olduğun düşündükdə isə sadə bir nümunə ilə bunun izzahını verək. Məsələn “O, **qüsursuz** bir yazıçıdır.” Sadə cümlədə bir-birinə zidd olan bu iki söz bizi dayandırır düşünməyə vadar edir, beləliklə də tənqidi düşüncəyə səbəb olur.

Necə olur ki, yazıçı eyni zamanda həm mükəmməl, həm də qeyri-kamil ola bilər? Bu, onların sadəcə orta səviyyəli olduqlarını bildirirmi? Kimi suallara cavab axtarmağa çalışsaq qeyd edə bilərik ki, bu kimi bir oksimoronik ifadəni və ya ifadəni oxuyanda onun mənasını düşünmək və

anlamaq üçün bir az vaxt ayırmalıyıq. Oksimoronlar yazıçılar və şairlər tərəfindən bizi iki dəfə düşünməyə məcbur etmək üçün istifadə olunur. Oksimoronik bir cümlə və ya ifadədəki iki ziddiyyətli söz, ilk növbədə, birbaşa əks olduqları üçün heç bir məna kəsb etməyə bilər. Başlamaq üçün oksimorondan istifadə etmək əyləncəsinin bir hissəsi ola bilər. Biz oksimoronlar vasitəsi ilə oxuduğumuz mətn haqqında başqa bir şeyin açılmasına kömək edə bilər, sözlərin bir-birinin yanında qaribə istifadəsinin izzahı kimi verilə bilər.

Şeirdə, yaradıcı yazıda, nitqlər kimi inandırıcı parçalarda və hətta gündəlik söhbətdə oksimoronların istifadəsini tapa bilərsiniz. Əsasən, kontrastdan istifadə edərək vurğu yaratmaq istədiyiniz hər yerdə oksimoronlara rast gələ bilərsiniz.

Bəs yazıçılar niyə oksimorondan istifadə edirlər? sualına gəldikdə isə deyə bilərsiniz ki, yazıçılar yazılarına dramatik təsir göstərmək üçün oksimorondan istifadə edirlər. İki təzadlı söz yan-yanə qoyulduqda bu, oxucuları dayanıb düşünməyə vadar edir və yazılmış nəsrin əsas mahiyyətinin dərkinə gətirib çıxardır. Oksimoronlar ironiya, gerilim yaratmaq və ya ədəbiyyata komediya əlavə etmək üçün istifadə edilə bilər. Ümumilikdə götursək isə fikrimizi professor Mahirə Hüseynovanın “Məntiqcə birgə işlədilməsi mümkün olmayan belə sözlərin bədii mətnə mümkün qazanması təbii ki, müəyyən səbəblərdən doğan məqsədlər güdür. M. Hüseynov bunu oksimoronların “güclü ifadəliliyə, ekspressiv-emosionallığa” malik olması ilə əlaqələndirir.” (4)

Oksimoronun hər bir detalından geniş şəkildə əsərlərində istifadə edən dünya yazıçılarının əsərlərindən də misal gətirə bilərsiniz. Oksimoronların köməyi ilə rus və dünya ədəbiyyatının klassiki A. S. Puşkin "Yevgeni Onegin" şeirində qızıl payızın parlaq, görünən obrazını yaradır:

Kədərli vaxtdır! Vay cazibədarlığı!

Sizin vida gözəlliyiniz mənim üçün xoşdur.

Mən təbiətin sulu çürüməsini sevirəm,

Qırmızı və qızılı geyinmiş meşələr.

Унылая пора! Очей очарование!

Приятна мне твоя прощальная краса —

Люблю я пышное природы увяданье,

Вбагрецизолотоодетылесца. (3)

Nümunənin orjinal variantında bu misallar daha aydın şəkildə özünü göstərir. Həm tərcümə variantında, həm də orjinal varinatdan gətirilmiş digər nümunə isə insan hisslərinin və ehtiraslarının şiddətinin qaynadığı “Muza” şeirindəndir. Burada şair A. A. Fet oksimorondan mətnin məna yükünü, çalarlığını, emosional hiss-həyəcanlılığın artırmaq üçün istifadə etmişdir.

Əziyyət çək! Hər kəs əziyyət çəkir, qaranlıq heyvan əziyyət çəkir;

Ümitsiz, şüursuz,

Amma oradakı qapı həmişəlik onun qarşısında bağlıdır,

Əzab içində sevincin parıldadığı yerdə.

Страдать! Страдают все, страдает тёмный зверь;

Без упования, без сознания,

Но перед ним туда навек закрыта дверь,

Где радость теплится страдания (3.)

Çarlz Dikkensin “İki Şəhərin Nağlı” əsəri məhz, elə "Zamanların ən yaxşısı idi, zamanların ən pisi idi"(2) bu məşhur oksimoronla başlaması oksimoronların hər birin əsərin əsas ideyasını təşkil etdiyini biruzə verir. Mark Tvenin "Hüklberri Fennin sərgüzəştləri" romanında "jumbo karides" və "olduqca çirkin" kimi oksimoronlardan yumoristik şəkildə istifadə olunduğu kimi, Oskar Uayl da öz "Dorian Qreyin şəkli" romanında estetik və əxlaqi mürəkkəblikləri əks etdirmək üçün "gəncliyin çürüməsi" və "gözəl çirkin" kimi oksimoronlardan böyük ustalıqla istifadə etmişdir. Digər bir rus şairinin əsərindən misal gətirsək görürük ki. Oksimoronlar fikrin daha emosional və çalarlı ifadəsi üçün istifadə edilmiş ən rahat leksik vahiddir. Hər bir dildə rahat istifadə edilən üsul, formadır, leksik fiqurdur. Əsərlərin təsir gücünü qüvvətləndirən dil vahididir. Digər bir misalda isə rus şairi N. A. Nekrasovun "Yazıq və geyinmiş" şeirində istifadə edilən leksik nümunəni misal gətirə bilərik. Burada xalqdan bir qız obrazını çəkir. Şair taleyinin faciəsini vurğulamaq üçün əks anlayışlardan istifadə edir:

Бахышların narahat incəliyi,

Və saxta boya ağrıyır,

Və paltarın bədbəxt lüksü.

Hər şey onun xeyrinə deyil.

Беспокойная ласковость взгляда,

И поддельная краска ланит,

И убогая роскошь наряда —

Всё не в пользу её говорит. (3.)

Dünya ədəbi nümunələrə də nəzər salsaq bu cür nümunələrin sayın artırmaq bilərik ki, ilk olaraq Uilyam Şekspirin “Romeo və Culyetta” əsərindən gətirdiyimiz nümunələri qeyd edə bilərik: “Sevgili nifrət” və “ağır yüngüllük” kimi bir çox oksimorona bu məşhur tamaşada rast gəlinir.

Digər bir nümunəni 1984-cü ildə George Orvellinqləmə aldığı “Oruellin distopik” romanında "1984" –cü ildəki totalitar rejimin ikiüzlülüynü ifadə etmək üçün "Müharibə sülhdür" və "Azadlıq köləlikdir" kimi oksimoronları misal göstərərək, qeyd edə bilərik ki, məhz bu tip oksimoronlarda yazıçı həmin dövrün ictimai-siyasi durumunu ustalıqla təsvir etmişdir. Bu cür nümunələri istər Azərbaycan ədəbiyyatından, istərsə də dünya ədəbiyyatından saysız-hesabsız çəkmə bilərik. Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli şair və yazışları S.Vurğun, Y.Səmədoğlu, B.Vahabzadə və s. bu kimi nümayəndələri oksimoronlardan istifadə etmişlər.

Nəticə / Sonuç

“Bədii dildə oksimoron yaratmaq –oksümoronları antonim sözlərin növlərindən biri hesab edən B. Xəlilov: “Onlar antonimlərin növlərindən biri kimi, məntiqi cəhətdən bir-birinə zidd olan söz, söz birləşmələri və ifadələrdən əmələ gəlir” (4). Dilçi antonimlərin bu növünün işlənərkən “obrazlı bir ifadə” kimi başa düşüldüyünü qeyd edir. Prof. Mahirə Hüseynova isə “bu birləşmələrdə sifət təyin etdiyi ismə mənaca əks olur və bununla da təyin etdiyi obyektə yumor və ya ironiya ilə təsvir edilir”(4).

Nəticə etibarilə deyə bilərik ki, oksimoronlar:

1. İdmanşılq dilində ümumişlək sözlər qrupuna daxil etmək olar;
2. Oksimoronlar bədii ədəbi əsərlərin əsas mətnaltı mənaların ifadə edir və qüvvətləndirir;
3. Oksimoronlar dilçiliyin ən mühüm sahələrindən biridir və daim tədqiqinə ehtiyac duyulur.
4. Nümunə əsasında göstərildi ki, oksimoronlar ədəbiyyatda, əsərlərdə əsas funksiyaları oynayır.

Kaynakça/References

1. İsmayıl Şıxlı. Seçilmiş əsərləri. Bakı: Yazıçı. 2005. s. 807
2. Tugberk Karan. Oksimoron : Tezatlıktaki Anlam Oct 4, 2023
<https://medium.com/yetkingencler/oksimoron-tezatli%C4%B1ktaki-anlam-492153dfc6dd>
3. Оксюморон. Определение и примеры в художественной литературе. 2019
Источник: <https://russkiiyazyk.ru/leksika/chto-takoe-oksyumoron.html>
4. Hüseynova Mahirə. Filologiya məsələləri, 2017 <http://genderi.org/microsoft-word-2017-ci-doc.html?page=2>